

Zpráva o šetření postupu České inspekce životního prostředí v záležitosti azbestu nalezeného v suti po demolici bývalé obecní hospody Z v obci Y

Obrátil se na mě Spolek A. (dále také „stěžovatel“), který nesouhlasí s tím, že při demolici bývalé obecní hospody Z v obci Y (dále také „stavba“) došlo k nechráněné manipulaci s azbestem – látkou nebezpečnou pro lidské zdraví. Stěžovatel se ve fázi zbourané stavby (tj. ve fázi existence suti) obrátil na Českou inspekci životního prostředí – OI Brno (dále také „ČIŽP“ nebo „inspekce“). Té vytýká, že její postup neposkytl dostatečnou ochranu zdraví okolního obyvatelstva, neboť se suti s azbestem bylo dále nakládáno opět bez příslušných ochranných opatření, která by zabránila úniku azbestových vláken do ovzduší. ČIŽP tak podle stěžovatele nezabránila další nechráněné manipulaci s azbestem v suti. Demolice stavby byla provedena na počátku roku 2018, suť je již odstraněna.

V situaci, kdy se ČIŽP dostala k případu až po provedení demolice stavby, se mi jevílo podstatným zodpovědět otázku, zda inspekce postupovala adekvátně ve vztahu ke zjištění existence potenciálně nebezpečné demoliční suti v území.

A. Shrnutí závěrů

ČIŽP se případem zabývala, provedla řadu šetření, odebrala vzorky apod., komunikovala se stěžovatelem a odpovídala mu na jeho podání, nebyla tak nečinná. Na druhou stranu neučinila, dle mého soudu, vše potřebné, aby byl zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Klíčovou otázkou, zda demoliční suť určená k recyklaci a dalšímu využití, úlomky azbestu (nejen na povrchu) obsahovala, či nikoliv, znalecké posouzení nevypořádalo. Pokud posouzení nepřineslo jednoznačnou odpověď, bylo namístě, aby se inspekce se závěry posudku nespokojila a aby se položenou otázkou dále zabývala a hledala na ni novou uspokojující odpověď.

Zákon stanoví povinnost předem ohlásit krajské hygienické stanici (dále také „KHS“) provádění prací s azbestem. Stejně tak existuje povinnost přijetí minimálních opatření za účelem ochrany zdraví při provádění prací s azbestem. KHS je oprávněna provést dozor a v rámci něj přijmout opatření k nápravě. Úřady spolu vzájemně spolupracují.

ČIŽP správně upozornila společnost, která provedla demolici, na povinnost ohlásit provádění dalších prací s azbestem KHS. ČIŽP o výskytu azbestu v demoliční suti a o zamýšlených dalších pracích neinformovala KHS. Podle mého názoru je tedy načase standard dosud zastávané správní praxe zvyšovat, právě např. formou užší spolupráce ČIŽP s KHS, důslednější výměnou informací mezi těmito úřady, aby byla KHS schopna včas uplatnit své dozorové kompetence. Do budoucna by tedy ČIŽP měla, vedle upozornění společnosti na potřebu provést ohlášení prací se suti se zjištěným azbestem na KHS, předat informaci o chystaných dalších pracích s azbestem přímo KHS, která poté může celou situaci monitorovat (provést dozor), a případně dále konat.

B. Skutková zjištění

Při posouzení podnětu jsem vycházel z informací a listin, které jsem shromáždil v součinnosti s ČIŽP, KHS a Městským úřadem Vyškov. Přestože jsem neprováděl komplexní šetření celého případu, považuji za vhodné níže shrnout podstatné skutečnosti, které jsem zjistil.

B.1 Vyjádření stěžovatele

Demolici stavby provedla společnost B., a.s. (dále také „podnikatel“), bez provedení potřebných opatření proti šíření azbestových vláken do ovzduší. Demolici stavby povolil Městský úřad Rousínov v roce 2017 s tím, že v průvodní zprávě k demolici je uvedeno, že stavba neobsahuje azbest. Podnikatel po provedení demolice suť přemístil na jiné pozemky. V tuto dobu (dne 20. 4. 2018) se dle stěžovatele případem začala zabývat ČIŽP, která provedla v lokalitě šetření i **analýzy odebraných vzorků, které potvrdily přítomnost azbestu v sutí**. Proto ČIŽP dne 30. 4. 2018 zakázala další nakládání s navezenými odpady (navážky, manipulace se stávající navážkou demoličních odpadů). Po potvrzení azbestu akreditovaným rozbořem navrhla ČIŽP¹ provést ruční vytřídění demoličního odpadu, odpad s azbestem předat jako nebezpečný oprávněné osobě a ČIŽP doložit doklady o předání odpadu. ČIŽP pak výslovně **podnikatele upozornila na to, že se „jedná o nebezpečný odpad, se kterým je nutno nakládat ve zvláštním režimu (zabránit při manipulaci a dopravě uvolňování azbestových vláken do ovzduší, pracovníky vybavit příslušnými ochrannými pomůckami a provést ohlášení prací s azbestem na KHS JMK dle § 5 vyhlášky č. 432/2003 Sb.).“**

Další postup dle stěžovatele ČIŽP odvíjela také od závěrů znaleckého posudku zadaného podnikatelem.² Znalec D. uvedl, že při **vizuálním povrchovém** šetření dne 27. 8. 2018, a to po předchozím vysbírání azbestových úlomků, přítomnost azbestu nezjistil. V posudku navrhl opatření k nápravě ve formě pečlivého prohlédnutí materiálu na přítomnost azbestu před jeho recyklací, případně zjištěné úlomky azbestu vysbírat a odevzdat oprávněné osobě apod. Znalec dospěl k závěru, že **při splnění výše uvedených opatření demoliční odpady nepředstavují z hlediska přítomnosti azbestu ohrožení životního prostředí nebo zdraví lidí** a tyto odpady lze recyklovat a použít při výstavbě komunikace.

Stěžovatel nicméně upozornil, že celý proces třídění a následná **recyklace a rozvoz sutí byly prováděny opět bez ochranných pomůcek** a přijetí potřebných ochranných opatření, tudíž docházelo k dalšímu šíření azbestových vláken do ovzduší. Stěžovatel dále namítal nesprávnost a zjednodušenost závěrů znalce. **Dále namítal, že podnikatel další práce se sutí obsahující azbest neoznámil KHS**. V dubnu 2019 nechal stěžovatel provést další rozbor vzorků z hromady sutí s výsledkem opětovné přítomnosti azbestu. V mezidobí byl však recyklát sutí použit pod těleso budované asfaltové komunikace a do zásypů rýh při budování inženýrských sítí (vodovodu a kanalizace).

Vzhledem k obecně známé vlastnosti karcinogenity v souvislosti s vdechováním azbestových vláken se stěžovatel domnívá, že šířením azbestových vláken do okolního prostředí (ať již při vlastní demolici stavby, či při následné manipulaci se sutí) došlo k obecnému ohrožení. Proto by také stěžovatel rád dosáhl prověření celé záležitosti i ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Od stěžovatele jsem dále vyrozuměl, že **ČIŽP uložila podnikateli v souvislosti s šetřeným případem pokutu ve výši 100 000 Kč**.

V březnu 2021 si stěžovatel nechal zpracovat odborné vyjádření panem C.³ Ten došel k závěru, že **jak u pracovníků firmy, tak u ostatních osob v dosahu prováděné činnosti,**

1 Protokol ze dne 10. 5. 2018.

2 Znalecký posudek ze dne 28. 8. 2018 znalce D.

3 Odborné vyjádření ze dne 12. 3. 2021.

docházelo k riziku inhalační expozice azbestovými vlákny, a to při vlastní demolici stavby, tak zejména při recyklaci odpadu na místě jeho deponie a při manipulaci s recyklátem. Pan C. uvádí, že na nevhodném nakládání s odpadem s obsahem azbestu se značnou měrou podepsal i zcela nedostatečný posudek soudního znalce D. Pan C. uvádí, že v současné době uložený recyklát s obsahem azbestu v podsypu pod komunikací a v zásypech výkopů inženýrských sítí **nepředstavuje aktuální riziko za podmínky, že byl překryt vrstvou krycího materiálu a nebude s ním už nadále nijak manipulováno. Materiál se nesmí nacházet přímo na povrchu terénu a při jeho případném dalším nakládání je třeba dodržovat opatření pro nakládání s materiálem s obsahem azbestu.**

B.2 Vyjádření ČIŽP

ČIŽP jsem se dotazoval, zda po zjištění existence suti s azbestem spolupracovala s KHS, zejména zda informovala KHS o existenci suti s azbestem, s níž má být v budoucnu opět manipulováno. ČIŽP uvedla, že na povinnost ohlásit práce s azbestem výslovně upozornila podnikatele. Na KHS však tuto skutečnost neoznámovala.

ČIŽP dále uvádí, že po vysbírání úlomků azbestu podnikatelem již na lokalitě při dalších vizuálních šetřeních v suti ani následně v recyklátu azbest nezjistila.⁴ Na podkladě posudku pana D. ČIŽP vyhodnotila, že se azbest již v suti nevyskytuje a tyto odpady nepředstavují ohrožení životního prostředí a zdraví lidí a lze je recyklovat.

ČIŽP se případem i dále zabývala na základě dalších podnětů (týkajících se zásypu inženýrských sítí a umístění recyklátu pod asfaltovou komunikací, i námitek budoucí výstavby rodinných domů na dané lokalitě) v letech 2019 a 2020. Zadalá vypracování znaleckého posudku Mgr. E.⁵ s cílem zjistit, zda by uložený recyklát v případě výskytu úlomků azbestu představoval ohrožení životního prostředí a která opatření by bylo případně nutné s ohledem na budoucí práce přijmout. Znalec uvedl, že odpady byly na lokalitě upraveny recyklační linkou, recyklát byl rozhrnut do požadované vrstvy na povrch pozemků a zhutněn. Všechny tyto operace (již ukončené) lze v případě přítomnosti azbestu označit za potenciálně rizikové z hlediska možného uvolňování vláken azbestu do ovzduší. Azbest je ve vodě nerozpustný, nevolňuje se tedy do vod ani do půdy. Jedinou možností jeho šíření je transport vzduchem, vzhledem ke zhutnění vrstvy použitého recyklátu a jeho granulometrii však tato cesta nepřichází v úvahu. Vlastní existence vrstvy recyklátu s potenciálním obsahem nevelkého počtu úlomků materiálů s obsahem azbestu **nepředstavuje na dotčených pozemcích riziko pro zdraví a životní prostředí, neboť aktuálně neexistuje expoziční cesta**, kterou by se mohla případná vlákna azbestu s recyklátu do ovzduší uvolňovat. Základním preventivním opatřením je maximální možné omezení manipulace s použitým recyklátem, proto znalec **nedoporučil jeho skrytí a případné odvezení z lokality.**⁶ V místech, kde nebude v budoucnu uvažováno s následující výstavbou, je vhodným řešením překrytí vrstvy recyklátu jiným materiálem (hlína, písek), které by vyloučilo i teoretickou možnost emisí vláken azbestu do ovzduší (například prášením). V místech, kde **bude v budoucnu prováděna stavební činnost** (např. výstavba rodinných domů, oprava komunikace nebo inženýrských sítí apod.), **při kterých bude nutné do položené vrstvy recyklátu zasáhnout, je nutné vhodným způsobem**

4 Z protokolu ze šetření ČIŽP ze dne 14. 8. 2018 plyne, že po vysbírání azbestových úlomků podnikatelem zkontrolovala ČIŽP vizuálně horní vrstvu a svahy navážky odpadů s tím, že úlomky s obsahem azbestu nezjistila.

5 Posudek ze dne 26. 8. 2000.

6 Tyto operace by byly v případě přítomnosti azbestových vláken v recyklátu z hlediska jejich případného šíření do ovzduší rizikové.

omezit prášení (např. skrápění vodní mlhou a omezení provádění těchto činností za silného větru). **Pracovníci**, kteří budou provádět manipulaci s použitým recyklátem, by měli být **vybaveni příslušnými ochrannými pomůckami**.

ČIŽP měla v úmyslu provést také vykopání sond na stavebních pozemcích za účelem ověření přítomnosti azbestu, všichni vlastníci však vyslovili písemný nesouhlas.

K využití recyklátu ČIŽP uvedla, že byl využit pro výstavbu dolní vrstvy komunikace, na kterou byly dále položeny podkladní vrstvy betonu a na povrchu vrstva asfaltu. Rýhy pro vodovod a kanalizaci, které byly dle stěžovatele zasypány recyklátem, se podle ČIŽP nacházejí pod asfaltovou komunikací a dále jsou umístěny jižním směrem od asfaltové komunikace k přečerpávací stanici nezastavěným terénem, kde jsou **kompletně překryty zeminou**. Na okraj komunikace jsou vyvedeny pouze přípojky, na jejichž povrchu se nevyskytuje recyklát.

B.3 Vyjádření Městského úřadu Vyškov a KHS Jihomoravského kraje

K mým doplňkovým dotazům mi Městský úřad Vyškov sdělil, že zná mnou uváděný Metodický návod pro řízení vzniku odpadů s obsahem azbestu při provádění a odstraňování staveb a pro nakládání s nimi, z roku 2018.⁷ Dodal, že o demolici stavby stavebník žádal přede dnem vydání tohoto návodu, tudíž podle něj nemohlo být postupováno.

Z odpovědi KHS vyplývá, že ji ČIŽP v roce 2018 ke spolupráci na případu ani k provedení dozoru nevyzvala. Stejně tak neobdržela žádné hlášení prací s azbestem v souvislosti s šetřenou sutí. Dále mě seznámila s tím, že minimální opatření k ochraně zdraví při práci při odstraňování materiálu obsahujícího azbest jsou stanoveny právním předpisem.⁸ KHS k dotazu o možném případném ručním třídění suti bez jejího vlhčení apod. uvedla, že vlhčení suti je jedním z technologických postupů, kterým se předchází uvolňování azbestu do pracovního ovzduší s tím, že tento postup se zvažuje s ohledem na konkrétní situaci. Obecně se vychází z toho, že pro člověka je nebezpečné vdechování vláken azbestu, která se do ovzduší dostávají při rozrušování materiálu, např. při lámání azbestocementových střešních krytin, drcení materiálu apod. Pokud tedy při manipulaci s materiálem může dojít k uvolňování vláken azbestu, je nutné materiál vlhčit. Zaměstnanci pracující s azbestem pak musí být vybaveni pracovním oděvem a osobními ochrannými pracovními prostředky.

7 K dispozici např. zde https://www.mzp.cz/cz/odpady_s_azbestem.

8 Ustanovení § 21 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů:

(2) Při odstraňování stavby nebo její části, v níž byl použit azbest nebo materiál obsahující azbest, musí být dodržena tato minimální opatření k ochraně zdraví zaměstnance

a) technologické postupy používané při zacházení s azbestem nebo materiálem obsahujícím azbest musí být **upraveny tak, aby se předcházelo uvolňování azbestového prachu do pracovního ovzduší**,

b) azbest a materiály obsahující azbest musí být odstraněny před odstraňováním stavby...

c) odpad obsahující azbest musí být sbírán a odstraňován z pracoviště co nejrychleji a ukládán do neprodyšně utěsněného obalu opatřeného štítkem obsahujícím upozornění, že obsahuje azbest,

d) prostor, v němž se provádí odstraňování azbestu nebo materiálu obsahujícího azbest, musí být vymezen kontrolovaným pásmem,

e) zaměstnanec v kontrolovaném pásmu **musí být vybaven pracovním oděvem a osobními ochrannými pracovními prostředky k zamezení expozice azbestu dýchacím ústrojím...**

(5) Opatření podle odstavců 2 až 4 musí být přijata i pro jiné práce, které mohou být zdrojem expozice azbestu.

C. Právní hodnocení

Zákon o veřejném ochránci práv mi ukládá povinnost působit k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívat k ochraně práv a svobod. V této části zprávy o šetření proto nyní zhodnotím dosavadní postup inspekce v prošetřované záležitosti z hlediska dodržení právních předpisů a principů dobré správy.

C.1 Vlastnosti azbestu

Z dostupných materiálů i informací ČIŽP a KHS není pochyb o tom, že **vdechování uvolněných azbestových vláken z ovzduší je pro lidské zdraví obecně škodlivé**. Stejně tak panuje shoda v tom, že **azbest zakrytý zeminou, pískem či asfaltem, lidské zdraví ani životní prostředí obecně neohrožuje**. Proto jsem se rozhodl případem zabývat právě z pohledu toho, zda po zjištění neohlášených prací s azbestem bylo možné ze strany ČIŽP konat s cílem včas zabránit dalšímu uvolňování azbestových vláken do **ovzduší**.

C.2 Proces vydání povolení k demolici

K vlastnímu procesu při vydání povolení k demolici stavby se nebudu blíže vyjadřovat. V situaci, kdy je demolice již dávno provedena a suť odstraněna, není totiž i s ohledem na časový odstup přínosné hodnotit, zda příslušný stavební úřad (spolu s orgánem odpadového hospodářství) při povolování odstraňování stavby postupoval dostatečně důsledně (zda např. nemohlo být i oproti tvrzení projektové dokumentace zřejmé, že stavba obsahuje materiál s azbestem). Pouze konstatuji, že povolení demolice bylo skutečně vydáno před vydáním metodického pokynu, který od roku 2018 upravuje postup úřadů v souvislosti s demolicemi staveb, proto by ani nebylo namístě soulad s tímto metodickým pokynem posuzovat.

C.3 Záměr stěžovatele kontaktovat ve věci orgány činné v trestním řízení

K záměru stěžovatele obrátit se na orgány činné v trestním řízení konstatuji, že jsem tuto skutečnost vzal na vědomí. Dodávám, že na tyto orgány se působnost ochránce nevztahuje, nebudu se tedy k této záležitosti vyjadřovat a dále se vyjádřím pouze ke kompetencím ČIŽP a KHS v souvislosti s prováděnými pracemi s azbestem.

C.4 Znalecký posudek pana D. a posouzení inspekce

Přesto, že není v mojí kompetenci posuzovat postup a závěry znalce D. v dané věci, přitakal bych pochybnostem stěžovatele o správnosti závěrů tohoto posudku. Vůči posudku lze mít výhrady z několika důvodů:

- Především se domnívám, že vizuální prohlídku **povrchu suti** je schopna provést a také provedla (a vyhodnotila) i sama ČIŽP, tudíž v tomto směru se nejedná o otázku, která by vyžadovala znalecké posouzení.
- Obecný závěr posudku, že odpady nepředstavují z hlediska přítomnosti azbestu ohrožení životního prostředí či zdraví při **splnění uvedených opatření** (tj. že **před použitím odpadu pro recyklaci bude materiál pečlivě prohlédnut na přítomnost azbestu**, popřípadě zjištěné úlomky azbestu vysbírány a odevzdány oprávněné osobě), nepřináší nic nového, opět pouze potvrzuje přetrvávající nejasnost, zda suť úlomky azbestu (nejen na povrchu) obsahovala, či nikoliv.

Jeví se tak, že se znalec s otázkou, kterou ČIŽP po podnikateli požadovala zodpovědět, vůbec nevypořádal. Pokud posudek nepřinesl jednoznačnou odpověď, **bylo namístě, aby se ČIŽP se závěry posudku nespokojila** a aby se položenou otázkou dále zabývala a hledala na ni novou uspokojující odpověď (v úvahu přicházelo vyzvat stavebníka k doplnění posudku apod.). **Toto pochybení ČIŽP již aktuálně nelze napravit, proto je pouze konstatuji.**

C.5 Právní rámec

Nakládání s odpadem a výrobky obsahujícími azbest reguluje řada právních předpisů, a to i v **rovině unijního práva**, např. směrnice Rady 87/217/EHS, o předcházení a snižování znečištění životního prostředí azbestem. Ta upozorňuje na potřebu ochrany zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci, apeluje na zavádění přísnějších opatření k ochraně zdraví člověka a životního prostředí a přijetí opatření, aby demolice budov, konstrukcí a zařízení obsahujících azbest a odstraňování azbestu nebo materiálů obsahujících azbest z budov, konstrukcí a zařízení, při nichž se uvolňují azbestová vlákna nebo prach, nezpůsobily významné znečištění životního prostředí azbestem.

Starý **zákon o odpadech** platný do konce roku 2020⁹ stanovil povinnost zajistit, aby při nakládání s odpadem obsahujícím azbest **nebyla do ovzduší uvolňována azbestová vlákna** nebo azbestový prach. Za porušení této povinnosti mohla ČIŽP uložit **pokutu**. ČIŽP má dále podle tohoto zákona obecnou kompetenci **spolupracovat s orgány ochrany veřejného zdraví**.¹⁰ Spolupráce mezi úřady vyplývá také ze základních principů dobré správy, jak je ochránce mimo jiné formuloval ve svém desateru (viz princip efektivnosti).¹¹

Další kompetence při nakládání s azbestem z hlediska ochrany zdraví má stanoveny **KHS**, která vykonává **státní zdravotní dozor** nad dodržováním povinností podle **zákona o ochraně veřejného zdraví**¹² a dalších předpisů sloužících k jeho ochraně. Jednou z těchto povinností je **povinnost ohlásit KHS, že budou prováděny práce, při nichž jsou nebo mohou být zaměstnanci exponováni azbestu**, a to nejméně 30 dnů před jejich zahájením.¹³ Při nesplnění této povinnosti může KHS uložit pokutu. Další povinnosti, např.

9 Ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů. Obdobně stanoví aktuálně platný nový zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, v § 85 („Každý musí zajistit, aby při nakládání s odpadem obsahujícím azbest nebyla z odpadu do ovzduší uvolňována azbestová vlákna nebo azbestový prach a aby nedošlo k rozlití kapalin obsahujících azbestová vlákna.“ Ten navíc výslovně dále uvádí, že „Při nakládání s odpadem obsahujícím azbest je nutné splnit technické požadavky stanovené vyhláškou ministerstva a požadavky jiných právních předpisů.“).

10 Ustanovení § 76 odst. 3 zákona č. 185/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

11 Dostupné zde <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/>. Princip efektivnosti – Úřad usiluje o komplexní řešení věci. Jestliže některý odbor nebo organizační jednotka úřadu obdrží od osoby podání, které jí nepřísluší řešit, postoupí toto podání věcně příslušné části úřadu a osobu o tom informuje. Pokud věc řeší souběžně několik odborů nebo organizačních jednotek téhož úřadu nebo několik různých úřadů, **zjišťují vzájemně informace o svém postupu, předávají si je a společně tento postup koordinují. Každý úřad je ve své činnosti důsledný a usiluje o skutečné, nikoliv pouze formální vyřešení celé věci.** Činí proto účelné kroky k realizaci svých rozhodnutí v praxi a provádí i následnou kontrolu jejich naplňování.

12 Ustanovení § 82 odst. 2 písm. b) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.

13 Ustanovení § 41 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů. Bližší náležitosti ohlášení stanoví prováděcí právní předpis.

v podobě KHS zmiňovaných stanovených **minimálních opatření k ochraně zdraví zaměstnance**, jsou stanoveny v prováděcích předpisech.¹⁴

Dále se Česká republika např. v **Plánu odpadového hospodářství** České republiky pro období 2015–2024 zavázala mimo jiné k provádění trvalé osvěty a kontroly dodržování bezpečného nakládání a hygieny práce při nakládání s azbestem a také k tomu, že **Ministerstvo životního prostředí** (do jehož resortu spadá ČIŽP) **ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví** (do jehož resortu spadají hygienické stanice) provedou informační kampaň pro obyvatele a **zajistí provádění kontrol příslušnými kontrolními orgány, s cílem „Minimalizovat možné negativní účinky při nakládání s odpady s obsahem azbestu na lidské zdraví a životní prostředí“.**

C.6 Spolupráce ČIŽP s KHS

Ze získaných informací je zřejmé, že ČIŽP se případem zabývala, provedla řadu šetření, odebrala vzorky apod., komunikovala se stěžovatelem a odpovídala mu na jeho podání. V tomto smyslu tedy nebyla nečinná.

Účelem právní úpravy týkající se povinností při práci s azbestem v zákoně o ochraně veřejného zdraví je ochránit zdraví zaměstnanců (pracovníků), kteří jsou nebezpečí vdechování azbestových vláken primárně vystaveni. Při naplnění těchto stanovených právních povinností je však **fakticky chráněno i okolní obyvatelstvo** jako takové. Jde zde o **reflexní účinek ve prospěch ochrany zdraví obyvatel**, nikoliv primárně zamýšlený účel právní úpravy (kterým je ochrana zdraví zaměstnanců). O to více však vnímám **důležitost důsledné aplikace dozorových oprávnění KHS**, neboť v případě selhání státní správy, případně pozdního zásahu, dochází nejen k ohrožení zdraví pracovníků, kteří práce s azbestem provádí, ale v různé míře rizika dochází také k nežádoucímu vdechování azbestového prachu okolními obyvateli (což vyplývá i z odborných posouzení Ing. E. a pana C.).

Je-li tedy ČIŽP tím, kdo se o nakládání s odpady s obsahem azbestu dozví jako první, a KHS je tím, kdo je z hlediska ochrany zdraví oprávněn provádět včasný dozor, je možné zabránit dalšímu šíření azbestových vláken či prachu do ovzduší **včasným předáním informací mezi ČIŽP a KHS a důsledným uplatněním dozorových oprávnění ze strany KHS.**¹⁵

V posuzované věci **ČIŽP sice správně informovala podnikatele o nutnosti hlásit provádění dalších prací s azbestem na KHS** (požadované třídění suti, případná recyklace apod.), jak nicméně i tento případ potvrzuje, stavebníci tuto povinnost neplní příliš důsledně. Proto se domnívám, že by bylo do **budoucí potřebné současnou praxi změnit tak, že ČIŽP vedle upozornění stavebníka na potřebu provést ohlášení prací s azbestem na KHS JMK dle § 5 vyhlášky č. 432/2003 Sb., předá informaci o chystaných dalších pracích s azbestem přímo KHS**, která poté může celou situaci monitorovat (provést dozor) a v případě zjištění provádění dalších prací s azbestem bez splnění stanovených povinností včas zasáhnout.

14 Např. § 21 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů (úprava technologických postupů, aby se předcházelo uvolňování azbestového prachu apod.).

15 Víím, že KHS provádí dozor např. při provádění demolice staveb, u nichž bylo provádění prací s azbestem řádně ohlášeno. Je však potřebné, aby byl dozor prováděn také u prací s azbestem, které ohlášeny, ať již z jakýchkoliv důvodů, nebyly, nicméně v průběhu prací se přítomnost azbestu ukáže, a je tedy možné s pracemi pokračovat až po jejich řádném ohlášení a přijetí potřebných opatření ve prospěch ochrany zdraví.

Uvedené konstatuji při vědomí shora zmiňovaných závazků České republiky, včetně cílů, které se jednotlivá ministerstva zavázala v Plánu odpadového hospodářství naplňovat. I v rámci naplnění principu efektivity výkonu státní správy je, podle mého názoru, načase standard dosud zastávané správní praxe zvyšovat, právě např. užší spolupráci ČIŽP s KHS a důslednější informovaností mezi těmito úřady.

C.7 Aktuální stav na místě

ČIŽP ve svém vyjádření uvedla, že použitá suť na místě se nachází pod asfaltovou komunikací, v dalších místech je kompletně překryta zeminou. Z obou odborných posouzení Ing. E. a pana C. vyplývá, že aktuálně umístěná suť nepředstavuje riziko za podmínky, že zásyp byl překryt vrstvou krycího materiálu. Určitým paradoxem tedy, z mého pohledu, je, že i tito znalci (mezi něž patří i odborník oslovený stěžovatelem) se dopouští obdobného nedostatku jako znalec D., tj. vyslovují svůj závěr nejednoznačně s tím, že je vázán na podmínku. Opět si tedy lze klást otázku, zda oba znalci důsledně zjišťovali stav na místě samém. ČIŽP si však je na základě svých šetření v terénu jistá, že uložená suť je kompletně překryta zeminou. V této fázi nemám důvod jí nevěřit.

Vzhledem k informacím stěžovatele o plánované stavební činnosti v lokalitě:

- bych rád požádal ČIŽP, aby i nadále vedla tento případ v patrnosti a v případě zahájení stavební činnosti v předmětné lokalitě situaci věnovala zvýšenou pozornost a v případě potřeby začala ve spolupráci s KHS bezodkladně konat;
- zasílám tuto zprávu i KHS a Městskému úřadu Vyškov (jako orgánu odpadového hospodářství), které prosím, aby se zejména s informacemi o dalším potřebném postupu (doporučeným shora zmiňovanými znalci) seznámily a v budoucnu v případě výstavby v lokalitě dbaly o dodržení navržených opatření.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu o šetření vydávám podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv a zasílám ji řediteli ČIŽP a na vědomí řediteli KHS a starostovi Městského úřadu Vyškov. Inspekci žádám, aby se k obsahu zprávy (zejména ke konstatovanému pochybení v části C.4 a skutečnostem uvedeným v částech C.6 a C.7) ve lhůtě 30 dnů ode dne jejího obdržení vyjádřila a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě.

Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu o šetření zasílám k seznámení stěžovateli.

Brno 12. července 2021

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)